

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
164

פרשת ויחי

וראו כל עמי הארץ

וכן ביאר הישמח משה (בפ' תולדות), והוסיף עוד (בפ' וישב) שזהו "כי בצלם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם" (בראשית ט, ו), ש'אֱלֹהִים' עולה כמנין 'הטבע', כי הוא כנגד הנהגת ההסתרה שבטבע, שאין רואים את הניסים והנפלאות בגלוי, כמוכבא בפרדס רמונים (שער ז, ד), וזוהי מדרגת כל אחד מישראל שבוודאי שורה עליו על כל פנים שם 'אֱלֹהִים' המורה על ההשגחה שבתוך הטבע, אבל לעתיד לבוא יקוים בישראל "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך" (דברים כח, ט), ששם הוי"ה מורה על ההנהגה למעלה מהטבע על ידי קוב"ה בעצמו, ולכך "ויראו מוך", כי יתגלה על ישראל שם הוי"ה בעצם ללא כיסוי והסתרה.

הכל בידי שמים

וענין הדבר, שעיקר קיום העולם תלוי בהמשכת הברכה, שהרי לכך פתחה התורה מעשי שמים וארץ באות ב' שעל שם ה'ברכה', להורות על הדבר, כמוכבא בירושלמי חגיגה² (פ"ב ה"א), ותחילה היה הקב"ה מברך לנבראים, שבירך לנח ולאברהם וליצחק וליעקב, אבל משברך יעקב לבניו אמר הקב"ה, מכאן ואילך יהיו הצדיקים והכהנים מברכים אתכם, כמוכבא בתנחומא (ויחי, ז), ומשמעות הדבר, שתלוי הכל בדרך המשכת הברכה המסורה ביד הצדיקים והכהנים, כמו שביאר החתם סופר (תורת משה בראשית מוח, טז) שלשון 'ברכה' הוא מלשון המשכה, כמו 'המברך את הגפן' (משנה כלאים ז, א), שממשיך המברך את השפע למתברך מאת ה', ולכך מסר הקב"ה את הברכה לצדיקים ולכהנים, כי רק בהם שייך לשון 'המשכה', אבל קוב"ה מהיכן ימשיך השפע, הלא הוא מקור השפע בעצמו.

חוץ מיראת שמים

ועיקר הכל הוא בכדי להביא את הנבראים ל'יראת שמים' שאינו תלוי בידי שמים כמו שאמר רבי חנינא במסכת ברכות (בדף לג ע"ב), אבל האבות הקדושים ששלטו ביצרם לגמרי כמוכבא במסכת בבא בתרא (בדף ז' ע"א), נעשו ונהפכו למהות הברכה של היראת שמים, וכאשר המשיך יעקב את ברכתו וברכת אבותיו לזרעו וברכם 'ויקרא בהם שמי ושם אבותי', הרי שהמשיך להם את הדבקות בשמו יתברך והיראה מפניו, ומכאן ואילך נמשכת הברכה ממילא מאיתו יתברך בעצמו, שתהיה בגילוי לעין כל וכענין 'וידגו לרוב בקרב הארץ'.

ושמו את שמי על בני ישראל

וביאר החתם סופר (שם) עוד, שזוהי מעלת ברכת הכהנים, שאמר הקב"ה "ושמו את שמי על בני ישראל, ואני אברכם" (במדבר ו, כז), שנמסרה להם דרך הברכה הנצחיית לישראל, שהיא הדבקות בשמו יתברך והיראה מפניו, ואמר הקב"ה, שכאשר יברכו הכהנים לישראל וישימו בזה את שמי על ישראל, אזי 'ואני אברכם', שתהיה ברכתם נצחיית ושלימה ממני בעצמי, ולא יוכלו לקלקל ברכה זו לעולם.

התקשרות האהבה

ויש בדבר דרגות ומעלות רבות למעלה מעלה, ולכך בכדי שתמשך הברכה מקוב"ה בעצמו למעלה מהטבע יותר ויותר, יש לעורר האהבה וההתקשרות בין המברך למתברך, וכפי שתהיה ההתקשרות והאהבה תקיפה יותר כן וכן הוא במקומות רבים בדברי חז"ל, וכגון בתנחומא (בראשית ה), ובכראשית רבה (א, א), ובזוהר ויג' (בדף רה ע"ב).

מיכאל שר ישראל

המלאך הגאל אתי מְפַלְרַע יְבִרְךָ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקְרָא בְהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגוּ לְרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ (מח, טז). פירש רש"י, מלאך הרגיל להשתלח אלי בצרתי, כענין שנאמר (בראשית לא, יא-יג) "ויאמר אלי מלאך האֱלֹהִים... אנכי האֱלֹהִים בית אֱלֹהִים". ופירש הרמב"ן (בשמות ג, ב) שהוא המלאך מיכאל שנגלה למשה בסנה, ונגלה עימו כבוד השכינה, כנאמר אז תחילה "וירא מלאך ה' אליו בלבת אש" (שמות ג, ב), ולאחר מכן כתיב (בפסוק ד) "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אֱלֹהִים", כי כל מקום שמיכאל נראה שם הוא כבוד השכינה. וכן כתב הציוני (בפ' ויחי) שהמלאך הגואל הוא מיכאל שר ישראל (דניאל י, כא), שאמר יעקב, רואה אני ברוח הקודש שמינהו הקב"ה עלי ועל זרעי לשר וגואל, ולכן אבקש לפני האֱלֹהִים שיתן לו רשות לברך את הנערים.

לא על ידי מלאך

וביאר הדבר, שיש ששולח הקב"ה מלאך לגאול ולהושיע לישראל, שהוא הנהגה של ניסים בתוך הטבע, אבל כאשר דורשים וחותרים ישראל להתגלות קוב"ה למעלה מהטבע, הרי שנגלית עליהם כבוד השכינה הנראית עם המלאך, ונעשים עימהם ניסים ונפלאות למעלה מהטבע, וכענין שידוד מערכות מצרים שלא היה על ידי מלאך ולא על ידי שרף אלא על ידי קוב"ה בעצמו (הגדה של פסח), שכאשר מתקיים הכתוב "לעושה נפלאות גדולות לבדו" (תהלים קלו, ד), הרי ש"כי לעולם חסדו", שהוא גאולה וישועה נצחית, שכשם שהבורא ב"ה קיים לעולם, כן ישועה זו נצחית לעולם, כמו שביאר השפת אמת (בפ' בראשית, תרס"ב).

וידגו לרוב בקרב הארץ

ולכך ברכם יעקב 'וידגו לרוב בקרב הארץ', שתהיה ברכתם למעלה מהטבע. כי הנה אמר רבי יצחק, וכן תנא דבי רבי ישמעאל, במסכת תענית (בדף ח ע"ב) ובבא מציעא (בדף מה ע"א) שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר (בדברים כח, ח) "יצו ה' אתך את הברכה באסמך". אמנם זהו כאשר הברכה נשפעת על ידי המלאך, וכלשון הכתוב 'יצו ה' אתך את הברכה', שהוא ציווי לשליח, אבל כאשר נמשכת הברכה על ידי קוב"ה בעצמו, הרי שאין שולטת העין לקלקל הברכה אף בגילוי לעיל כל, וזהו 'וידגו לרוב', שהיו כדגים שאין שולטת בהם העין כמו שדרש רבי יוסי בר חנינא במסכת ברכות¹ (בדף כ ע"א ובדף נה ע"ב), אבל 'בקרב הארץ', בגלוי ולעין כל, שלא כדגים הסמוים מן העין תחת המים, כי ברכה זו שלמה ונצחית ואי אפשר לקלקל בה כלל.

מאה שערים ויברכהו ה'

וכנאמר (בראשית כו, יב) "ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'", שכפי שאמד יצחק שדותיו לצורך המעשרות, כן הוציאו לו מאה שערים מאומדנו, ועל אף שאין שורה הברכה על דבר שהוא במשקל ומדה ומנין, כמוכבא בכראשית רבה (סד, ו). וביאר רבינו שלמה קלוגר באמרי שפר (בפ' תולדות אות כ) ובחכמת התורה (פ' תולדות עמ' סג), שלכך לא כתיב 'ויברכהו ה' מאה שערים', לרמז שעל אף שהיה הדבר מדוד 'מאה שערים', כאשר נמשכה הברכה מאת ה' כענין 'ויברכהו ה'', ולא על ידי שליח כענין 'ויצו ה' אתך את הברכה', הרי שאין מקלקלת המדה ושליטת העין את הברכה.

1 וכן הוא בשמו במסכת סוטה (בדף לו ע"ב), ובבא מציעא (בדף פד ע"א), ובבא בתרא (בדף קיח ע"ב).

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועת והצלחת: פבל נסים בן מרינה, שניאור זלמן בן בת שבע, יאיר בן טניה, אוריאל בת לאה, נתנאל הקון בן סיגל.
להקדשות יקיריכם ניתן לפנות בטל' 0527.130.400

לעילוי נשמת
אלישע בן טוריה שושנה,
ראו דור דרור בן רונת

גאולה למעלה מהטבע

ובכל דור ודור, כפי שדבקים בני אותו דור בצדיקים ששתל הקב"ה להנהיגם, וכפי שהולכים הם אחר דעתם הקדוש אף למעלה מהטבע, כן מחולל להם הקב"ה ניסים ונפלאות למעלה מהטבע. וכפי שבימי המן שלא הלכו ישראל אחר מרדכי למעלה מהטבע, כי לא הסכימו כל ישראל עם מרדכי כאשר לא השתחוה להמן כמובא באסתר רבה (ו, ח), לכך עשה להם הקב"ה הנס מלובש בתוך הטבע, אבל בחנוכה שדבקו ישראל במתתיהו ובניו מבית חשמונאי והלכו אחריהם למעלה מהטבע, עשה להם הקב"ה נס למעלה מהטבע כמו שביאר הישמח משה (שם), שהוא גילוי הברכה על ידי הקב"ה בעצמו שלא על ידי מלאך, וכיצאית מצרים. וכן יהיה בגאולה העתידה ש"לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים", שבזכות דבקות ישראל באמונת החכמים למעלה מהטבע, תהיה גאולתם שלמה ונצחית למעלה מהטבע, ביתר שאת ויתר עז מיציאת מצרים.

"ויחי יעקב בארץ מצרים" (בראשית מז, כח)

משיעור יום ה' ויחי תשע"ג

א

ובזה נשפעת בו אור היראה כראוי, כי מתוך השפעת האור ישר נחשב האדם ככלי גולמי, שהתורה היא שמציירת את כל תפיסת מחשבותיו, והיא שעושה אותו לכלי, וכענין שכתוב (בישעיה נד, ה) "כי בועליך עושיך". כי קודם שנתקרב האדם לתורת אמת, היה הוא למציאות, וחשב שמכיר ויודע את דרך הקרבה לבורא שמים וארץ אדוננו הבורא ב"ה, אמנם לאחר שפסע בזה העולם שוב ושוב אחרי תורת אמת, ומצא חלון ופתח להשפעת תורה בדרך אור ישר, הנה מבטל הוא את דעתו ומחשבותיו בענין התורה והשגת דרך ה', ובזה הוא נעשה כחומר ביד היוצר, היינו שתושפע בו התורה להטמיע ולחקוק בו את דרכי היראה ודרך ה' כראוי.

ד

וכאשר מוצא האדם דרך אמת בתורה, הנה בוודאי הולך הוא ומשתומם על עוצם האמת שבתורה, וחפץ הוא יותר ויותר להכין את עצמו לקבל את דרכי התורה וההתקרבות להשי"ת. אמנם בכדי שיוכל האדם להתחיל לעבוד להשי"ת מתוך תורת אמת, ובכדי שיוכל להאיר מתוכו את כל קיום התורה בדרך יעקב והאמת, הנה לזה מוכרח שיתגבר בעזות דקדושה על מנת שיזכה לקיים את האמת, כי מאחר שנמצא האדם בעולם, שהוא כולו רצון לקבל וליקח ולא לתת, צריך הוא לעזות דקדושה בכדי לגלות דרך של השפעה, שהיא תורת אמת, וכאשר מתגבר האדם בעזות דקדושה לקיים את התורה, נחשב הוא בזה להיות כאור חוזר מתוך מה שנשפע בו אור ישר מן התורה. וכן יעקב צריך היה לעזות דקדושה בכדי להוציא אל הגילוי של הברכות מיצחק, וכמו שדרשו בזוהר ויחי (בדף רמ ע"א) שעל ברכות יצחק ליעקב נאמר (בשופטים יד, יד) "ומעז יצא מתוק".

ובזה מייחד האדם לשם הוי"ה בשם אדנות, כי הנה ה'אור ישר' הוא כנגד השפעת התורה וכנגד שם הוי"ה ב"ה, וה'אור חוזר' הוא כנגד שם אדנות הכלול באות ה' אחרונה דשם הוי"ה, ובזה שפוסע האדם לחתור ולחפש בתורה אחר האמת ואחר תורת אמת, הנה בזה מייחד הוא לשם הוי"ה בשם אדנות, היינו שמעורר את השפעת ה'אור ישר' דשם הוי"ה ומידת האמת והרחמים, על השכינה והמלכות הנרמזת בשם אדנות שהיא דלה ועניה.

כי קודם שנתקרב האדם אל האמת דומה הוא למלכות שהיא דלה ועניה, ואינו יודע לאן לילך ואיך לעבוד להשי"ת, וכאשר נשפע בו מן התורה, מתוך כך הולך הוא ומתגדל ונעשה לציור כלי, כי כבר יש בו דעת וחכמה לעמוד בזה העולם המלא בשקר ורצון לקבל גשמיות ורוחניות, ומתגלים בו רחמי השי"ת שיוכל גם הוא לצאת מעניויותו עניות הדעת ולזכות לעמוד לפני ה' ב"ה מבלי שיהיה נטבע בכל ריבוי הדעות וכל דבר שקר שבזה העולם, וזהו משמעות מה שמייחד לשם הוי"ה בשם אדנות, וכאמור.

ה

אמנם קודם שבא אל פעולתו מתוך ענין ה'אור חוזר', להעלות נחת רוח לפני ה' ב"ה ולהשפיע מעבודתו בעליונים, נעשית האמת לכתר על ראשו, וכתר הוא כנגד שם אהי"ה, שאהי"ה פעמים אהי"ה עולה כמנין 'אמת', כי נשפע בו או ישר משם הוי"ה, שהוא יה"ו פעמים יה"ו העולה כמנין 'אמת', והוא עצמו מרמז להאות ה' אחרונה דשם הוי"ה שנכלל בה שם אדנות.

תקיים הברכה יותר, כי בכך נמשכת הברכה יותר מצד הנצחיות, ולא ישלוט בה שום קלקול חלילה. וכמו שאמר רבי ישמעאל במסכת חולין (בדף מט ע"א) שהקב"ה מברך לכהנים והכהנים מברכים לישראל, ומשמעות הדבר, שכאשר שורה האהבה בין הכהנים לקהל ישראל המתברכים, הרי שנמשכת הברכה לישראל מאת ה' בעצמו על ידי הכהנים, כי אין ביניהם חוצץ ומפריד, וכפי שרבה האהבה וההתקשרות ביניהם כן זוכים לזה יותר.

בריך בחיבותא

שהרי לברכת הכהנים נתקן נוסח הברכה 'וציונו לברך את עמו ישראל באהבה' כמובא במסכת סוטה (בדף לט ע"א), וביאר זאת המגן אברהם (בס"ק כח ס"ק יח) על פי מה שאמרו בזוהר נשא (בדף קמו ע"ב) שאין הכהן יכול לישא כפיו לברך לישראל אלא אם כן יש ביניהם אהבה, וביאר האליה רבה (שם בס"ק כו) שאם לא יברכו הכהנים בלב שלם לא תחול הברכה, כמובא בתנחומא (נשא, י) ובבמדבר רבה (יא, ד) שזהו 'אמור להם', 'אמור' מלא ו', שאמר הקב"ה לכהנים, ה'יו מברכין אותם בכונת הלב בכדי שתשלים הברכה בהם.

הנה תכלית הכל הוא לבוא ליראה את השם הנכבד והנורא, כמו שכתוב (דברים י, יב) "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך", וזהו כל תכלית האדם בזה העולם, כמו שסיים שלמה ספר קהלת (יב, יג) "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצוותיו שמור, כי זה כל האדם".

והעיקר במידת היראה הוא שיהיה האדם ירא את ה' באמת, ולא יהיה חלילה מן השפה ולחוץ כענין שהוכיח הנביא ישעיה (כט, יג) "ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה", ולכך צריך האדם לירא את השם באמת, ועל אף שצריך כל אדם לקנות את מידת היראה כפי מקומו ודרגתו, מכל מקום תהיה היראה באמת.

ב

והנה בכלליות היראה הם ב' מדרגות, האחת היא יראה תתאה והשנית היא יראה עילאה, ויראה תתאה היא היראה שצריך האדם קודם שבא אל לימוד התורה, ועליה אמר רבי חנינא בבבא דוסא במסכת אבות (ג, ט) שאם יראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת, ואם אין יראת חטאו קודמת לחכמתו, אין חכמתו מתקיימת. ומשמעות יראה זו, שכל מטרתו בלימוד התורה תהיה בכדי לבוא ליראה את ה', ובכדי לידע מתוך התורה את דרכי שמירת המצוות ודרך יראת ה', ובזה יהיה קיום לתורתו, שתהיה התורה לנחת רוח לפני ה' ב"ה.

ויראה עילאה היא יראת הרומויות והכרת עומק התורה וגדולת ה' ב"ה, ועליה נענו ואמרו חכמים במסכת קידושין (בדף מ ע"ב) שגדול תלמוד שמביא הוא לידי מעשה, ש'מעשה' הוא מתוך יראה ואהבה, היינו שכל מעשיו נעשים מתוך יראה מרוממות האל ב"ה בכוונה ורעותא דליבא, וליראה זו אי אפשר לבוא אלא מתוך לימוד סודות ופנימיות התורה, כמובא כל זה בהקדמת תיקונ"ז (בדף ו ע"א).

ג

והנה את היראה מקבלים ישראל מחכמים, וזהו הדבר הראשון שמקבל האדם מהחכם, וכענין שכתוב (תהלים קיא, י) "ראשית חכמה יראת ה'", היינו שהוא הדבר הראשון שמלמד החכם לאדם. וכאשר לומד האדם את התורה, שהיא כל דברי התורה המסורה ממש בכל דור בידי הצדיקים והחכמים בדברי תורתם, הנה ראשית הענין שנשפע בו הוא כלליות דרכי היראה, ודברי התורה שמקבל נחשבים הם בדברי הקבלה לאור ישר, היינו שהאדם הוא ככלי המקבל לאור ישר הנשפע בו מן התורה, וזהו שמברכים 'נותן התורה', כי הוא כנגד אור ישר והשפעת ה' ב"ה לישראל.

ובכדי שתהיה התורה משפיעה בו את היראת שמים, צריך האדם לדבוק במידתו של יעקב שהוא 'אמת', כי דוקא בזה תהיה התורה משפיעה בו, וכענין שכתוב (מכה ז, כ) "תתן, אמת, ליעקב", שזהו משמעות הברכה 'נותן התורה'. כי ודאי שעיקר העיקרים הוא שיחפש האדם אחרי התורה, אך העיקר בחיפושו אחרי התורה צריך שיחפש אחרי האמת, ובזה ישיג האדם השפעה של 'תורת אמת', הנחשבת כאור ישר מנותן התורה.

ומתוך זה צריך הוא לדבוק בכתר זה ולהתגבר בעזות דקדושה ולהשיב ולהעלות ולהשפיע מתוכו לענין האור חוזר, שהוא גילוי כל אשר למד בתורה וכל אשר השפיעו בו חכמים, ולגלות ללא מורא את דרך התורה, שהיא להשפיע לעולם וליתן לעולם, היפך טבע הבריות ליקח לעצמם.

והשפעת 'אור חוזר' הוא מתוך הדבקות בהאות 'דשם אדנו', וקוצה של האות 'ה' היא בסוד ה'כתר' הזה העולה כמנין 'אמת' כאמור. והדבקות באות 'ה' דשם אדנו' היא ענין היראה תתאה, כי משמעות הדבר הוא, שמגלה האדם שכל אשר למד בתורה אין בזה כל מטרה מלבד היראה מהש"ת והשגת הידיעה ממנו יתברך, ואין בה מטרה כלל לקבל לעצמו איזה דבר כבוד ומלכות. ועצמות האות 'ה' דשם אדנו' והאות 'נ' שבשם הם המוחין דחכמה ובינה, שהם ס' מסכתות ופשוטי אורייתא שלומדם על מנת לבוא לתכלית זו לבדה, שהיא האות 'ד' דשם אדנו', היינו להיות כדוגמת המלכות דלית לה מגרמה כלום, וכל תכליתה היא לגלות להאות 'א' דשם אדנו', הרומזת ל'אני' הנעוץ ב'אין'. ובכל זה מגלה האדם לעליית המלכות עד לכתר בסוד אור חוזר, שהוא גילוי ועליית היראה עד לשורשה בכתר, והוא גילוי יראת הרוממות מתוך סודות התורה, שה' ב"ה הוא שמוֹלך לבדו בעולם, והם ב' מדרגות היראה הרמוזות בב' יודי"ן שבאות 'א' דשם אדנו'.

ו

והגילוי שבשם אדנו' הוא האות 'ד', שהוא עיקר תכלית גילוי מלכותו יתברך בעולם. כי עיקר השגת השם ואדנותו יתברך הוא מתוך שיהיה האדם כהמלכות שהיא דלה ואין לה מעצמה דבר, והוא הדבר שצריך שיוֹלֵד האדם מהתורה תורת אמת, שיגלה ויוליד לדעת זו - שאין לו מעצמו דבר, וזה יהיה עיקר חיותו מן התורה. וזהו שנאמר ביעקב (בראשית מז, כח) "ויחי יעקב בארץ מצרים", שגילה יעקב מתוך דרך המצריים שכל מהותם היא השקר של הרצון לקבל - את אמיתתה של התורה שהיא בבחינת ההשפעה וסוד ה'אור חוזר' כאמור, וזהו היה עיקר חיותו שם בתוקף חשכת זוהמת מצרים, וכמנין 'יחי' העולה 'דל', היינו שזהו השכל שהוליד מתורתו - שאין לו מעצמו דבר, וכל עבודתו היא לשם גילוי מלכותא דשמיא. וזהו הענין ד'יחי יעקב בארץ מצרים', שעל ידי העזות דקדושה יכל לבוא לחיות גם מתוך ארץ מצרים, כי מפני שעיקר מדרגת שם אדנו' היא שיהיה האדם כהמלכות שאין לה מעצמה כלום, צריך הוא לעזות דקדושה בכדי לגלות את דרך התורה כאמור.

ז

ובאמת שהוא סוד הקשר בגאולה השלימה, כי הבקשה של גילוי התורה היא בקשה על הגאולה עצמה, וכל דרך הלימוד בעסק התורה בדרכי הצדיקים היא בקשה על יום הגאולה ועל יחוד שמו הגדול, שהוא תכלית הבריאה כולה. וזהו שאמרו במסכת פסחים (בדף נו ע"א) שביקש יעקב לגלות את הקץ, כי אחר שעבר כל ההרפתקאות עם עשיו ולבן ודינה ויוסף, היה הקב"ה מחייה את יעקב במצרים כמעין עולם הבא מתוך שהיתה השכינה שרויה עימו כמובא בזוהר ויחי (בדף רטז ע"ב), ואמר שם רשב"י (בדף רנא ע"א) שעל זה אמר הקב"ה "מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח, להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים" (ישעיה נז, טו), ש'לב נדכאים' זה יעקב, ומשמעות הדבר, שהיה הקב"ה מחייהו שם שיוכל לגלות את דרך התורה שהיא 'תתן אמת ליעקב', ודווקא שם חקק וסלל יעקב את דרך התורה לכל י"ב השבטים ונשמות ישראל לדורות, שאף כאשר יהיו שרויים בצרים ובחשכת השקר של הרצון לקבל יכולו לדבוק ב'נותן התורה' וב'תורת אמת'.

ועיקר הדבר הוא, שבלימוד התורה יבוא על ידה ובה לבקש על גילוי הקץ, וכך בכל עבודה שעושה האדם לפני ה' ב"ה תהיה היא בעצמה בקשה על גילוי הקץ. כי עד שנזכה לגאולה, יש ענין של יום ויש ענין של לילה, 'יום' הוא בבחינת אור ישר, כי בו נשפע חסדים ורחמים, כי ה'שמש' המאירה ביום, מרמזת לאות ש' העולה כמנין 'רחמים', וכנגד שם הוי"ה והתפארת הנקרא 'שמש' כמובא בזוהר אמור (בדף צה ע"ב). ו'לילה' הוא כנגד האור חוזר והדין, ששולטת בה הלכנה שכנגד השם אדנו' שעיקר גילויה הוא האות 'ד' כאמור, הרומזת לדוד המלך שהיה מתגבר בעזות דקדושה על לימוד שהוא כולו בקשה על הגאולה, וכמו שדרשו בזוהר בשלח (בדף מו ע"ב) מה שכתוב (בשמות יג, כא) "ולילה בעמוד אש להאיר להם" - דא דוד מלכא, כי היה דוד עוסק בלילה ברינה של תורה, וכמו שאמר בתהלים (קט, כב) "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך".

והוא גילוי המלכות של יעקב, כי יהודה הוא גילוי מלכותו של יעקב ולכך

'יהודה' הוא אותיות הוי"ה-ד' כמובא במסכת סוטה (בדף י"ב), שהוא גילוי רחמים על המלכות והאות 'ד', וכנרמז בכתוב (בראשית מו, כח) "ואת יהודה שלח... להורות לפנינו גושנה" שהוא הארה למרחוק לחקיקת הרשימו והזכר לאור שנסתלק ועלה, בכדי להעלות לאור חוזר כנודע. וזהו 'יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', 'שבע' הוא כנגד המלכות והאור חוזר, 'עֶשְׂרֵה' הוא כנגד התפארת והאור ישר, כמובא במגיד ישרים (כפ' ויחי), וכן נרמז בכתוב (בראשית מו, ד) "אנכי ארד עימך מצרימה, ואנכי אעלך גם עלה", כנגד האור ישר והאור חוזר, שבוה מתקוממת המלכות כאמור.

ח

וזהו 'יחי יעקב', שמצד אחד המשיך חיות ורחמים גדולים שהוא ענין 'יחי', ומאידך גילה את תכלית התורה שהיא לגלות את הקץ ולהביא לכדי תקומת המלכות, שהרי 'יחי' עולה כמנין 'דל' כאמור, כי עיקר תכלית התורה שיגלה האדם שאין לו מעצמו דבר, וכל זה הוא בכדי לגלות לתכלית האור חוזר שהיא האות 'א' דשם אדנו', שהוא סוד 'אני' ו'אין' כאמור, שהוא אינו יום ואינו לילה, אלא הוא התכללות היראה תתאה והעילאה בתרי יודי"ן שבאות 'א' באחדות אחת, והוא הגילוי הנורא שיתגלה בגאולה השלימה, שהוא יום אחד, וכמו שאמר רשב"י בזוהר נשא באדרא (בדף קלד ע"ב) ש'בהוא זמנא דאתער עתיק יומין בתקונין דלעילא ההוא אתקרי יום אחד', וכמו שאמר שם עוד, שכאשר יתעורר זמן הגאולה ויתכבד שמו הגדול במלחמת גוג ומגוג, הוא יתברך ימלוך לבדו, ויתגלה הש"ת בכל העולם בכבודו ומלכותו, ולא יהיה לבחינת אור ישר ולא יהיה לבחינת אור חוזר, ומשמעות הדבר, שלא יוכלו הבריות לחשוב מהרחמים הידועים להם מהש"ת וגילוי התורה הידועה להם, שהוא אור ישר, ולא יוכלו לחשוב ממעשיהם הטובים, או מכל דבר שעשו בענין של חסד ותשובה, שהוא אור חוזר, כי תהיה יראה גדולה מחד, ושמחה ואהבה עצומה מאידך.

כי הנה מגודל הדר גאונו של גילוי זה של עתיק שיתגלה במדרגת אריך הנקרא 'אין' כמו שאמר שם רשב"י, יהיה הוא לבדו מולך בכל העולמות, ובגילוי זה אין צד של יום ואין צד של לילה, אלא כולו חד, ומגודל היראה שתתפשט בעולם יהיו הכל יראים מלחשוב להציל את עצמם מכח מעשיהם, ויראו הכל שאין מי שיתן וישפיע לו יתברך מלמטה מהעולם הזה, והכל צריכים לו יתברך, ומאידך יהיה גילוי ללא סוף, שהוא סוד 'אריך' אנפין, שהוא גילוי רחמים ללא סוף, ויהיה כל זה בגילוי אחד הנקרא 'יום אחד'. וזהו 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד, ט), 'בשמים ממעל' הוא גילוי שאין מי שישפיע בן יתברך, והוא מקור הרחמים וסוד אור ישר, 'ועל הארץ מתחת' הוא גילוי שאין מי שיכול באמת לעלות לפניו עבודה, ואינו צריך לשום בריה שתעבוד לו בסוד אור חוזר, כי הוא יתברך מושל בכל ועשה עושה ויעשה לכל המעשים כולם.

ט

והנה הגילוי של כל עבודתו של יעקב אבינו נתגלתה על ידי יהודה, שהוא מידת מלכותו של יעקב, שהמשיך יהודה את נשמת דוד המלך כאמור. וזה 'יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', 'שבע עשרה' עולה כמנין 'טוב', שהוא דוד שנאמר בו "טוב רואי" (בשמואל א' טו, יב), וכל תקות יעקב היא בנשמת מלך המשיח שהוציא וגילה דוד המלך, ומכח זה היה חי יעקב בחיות גדול על אף שהותו במצרים, כי דוד היה זה שיכול לעורר בכל נשמות ישראל לאותו האור חוזר ולעורר את הגילוי הנצחי שיהיה לעתיד, שהוא 'יום אחד' כאמור.

כי ד' היא כנגד שם אדנו' והלבנה, ואמר רבי אלעזר בזוהר פקודי (בדף רלב ע"ב) שדוד היתה כל מהותו כמידת המלכות, שבשעה שאין מאירה השמש בלבנה, הרי שהיא במסכנות ובגלות, וכאשר מאירה בה החמה, הרי שהיא מתקשטת לשלוט ולהאיר בעולם, וזוהי משמעות עבודת דוד המלך, שהיה חוקק בנשמות ישראל את הדרך להיות כמידת המלכות שאין לה מעצמה ולא כלום, כי היא כהלבנה, וכשם שיוֹדֵעַת הלבנה שאין אורה מאיר בה מעצמה אלא מהחמה, כך האדם שיש מידות קטנות וגדולות, שפע וצמצום, יום ולילה, אור וחושך, יכול הוא מתוך כך לידע ולהבין שאין האור שמאיר בו מכוחו הוא, אלא הוא כהלבנה שאין מעצמה דבר, וכאשר מאיר בו ה' ב"ה תורה ומשפיע בו כח להתפלל ולקיים מצוות ולעבוד לפניו יתברך, מכח זה הוא הולך ומאיר, וכך לעולם הוא כהאות ד' שאין לה מעצמה דבר.

(משלי יג, כה) "צדיק אוכל לשובע נפשו", שעיקר מזון הצדיק שמשביעו הוא מה שממלא את מקום הצמאון והרצון לתלות את כולו בה' ב"ה, וזהו סוד שאמרו שם בזוהר ויחי (בדף רמ ע"א) 'לשובע נפשו' - לתת שבעה לאותו מקום הנקרא נפשו של דוד.

יב

וקוצה של האות י' דשם אדנו"ת שהיא שורש היראה, היא מדרגת הכתר דשם אהי"ה, שאהי"ה פעמים אהי"ה עולה כמנין 'אמת' כאמור, ובכדי שיבוא אדם לעשירות צריך שבכל דרך שילך יהיו דברי הצדיקים, שהם אור ישר, ככתר לראשו, ומשמעות הדבר, שיהיה לו יוקר וכבוד גדול לכל דבר מדברי הצדיקים. כי הגילוי שנוכה לו בגאולה השלימה יתעורר מתוך כבוד הצדיקים שמכבדים להשי"ת, אמנם העולם אינו יכול לדעת אפס קצה מכבוד ה', וקודם שידע דבר מכבוד ה' יש עבודות גדולות בענין האמונה עד שיבוא לידע ולכבד להשי"ת באמת, אמנם בזה הראנו הקב"ה שכבוד הצדיקים נחשב ככבודו יתברך, והצדיקים הם הדעת שהשאירו לנו בעולם בכך דור ודור, וכאשר מכבד האדם לדברי הצדיקים וחושש על דבריהם כמוצא שלל רב, הרי שבוזה הוא מעורר לגילוי זה המובא שם באדרא, וכמו שאמר שם רשב"י (בדף קלד ע"ב) שעליה אתקרי (בישעיה מב, ח) "אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן".

ובאמת כפי שנשמת האדם נסתר ממנו, אך על ידה וממנה נמשך כל פעולותיו, כך כל עבודת ישראל בקיום התורה והמצות נמשכים הם מנשמות הצדיקים הנעלמים וגנוזים ועיני האדם, ומהם כל כוחו לפעול מצוה ובתפילה ובכל יגיעה ומסירות נפש בעסק התורה, ומשתלשל הדבר מיעקב במצרים שראה את הדור האחרון, וכבר משם עשה את כל עבודתו מתוך בקשה על גילוי הקץ, עד דוד המלך שמסר את עצמו על גילוי זה וזכה לגלות ממנו את נשמת מלך המשיח, שיביא לגילוי נורא זה, שעליו אמר דוד (בתהלים קלט, יד) "אודך על כי נוראות נפליתי", וכמוכא באדרא שם (בדף קלד ע"ב).

יג

וזהו שאמר רשב"י (במדרש שמואל יג, ד) שבשלשה דברים מאסו בני ישראל בימי רחבעם, במלכות שמים, ובמלכות בית דוד, ובית המקדש, ואמר רבי שמעון בן מנסיא שאין רואין ישראל סימן ברכה לעולם עד שיחזרו ויבקשו שלשתן. 'מלכות שמים' היא ענין האור ישר וכנגד גילוי הרחמים, כי בכדי לזכות לתורת אמת צריך לחתור אחר האמת שוב ושוב כאמור, וכאשר חפץ האדם במעלות ודרגות ואינו חפץ באמת דוקא, הרי שנחשב בזה כמואס במלכות שמים. ו'בית המקדש' הוא שמעלים ומגלים להכנעה והביטול על ידי הקרבנות ומדרגת היראה, שהיא בסוד אור חוזר, ו'מלכות בית דוד' הוא מה שגילה דוד המלך את כלל הגילוי האחרון בדרכי התפילה והתחנן ונשיאת עיני האדם אל השמים.

כי טבע האדם למאוס בשפלות ובהכנעה, ואינו חפץ להיות כהאות ד', כי רוצה הוא להיות משפיע לעצמו העשירות, אמנם דוד גילה שכאשר יש לאדם את הכח והיכולת לפנות להשי"ת ויש לו דרך בתפילה, הרי שבוזה הוא כלי לפייס ולרצות להשי"ת, ובוזה הוא עצמו נעשה לאור חוזר הנכלל באור ישר, שהוא התכללות יראה תתאה בעילאה, בסוד האות א' דשם אדנו"ת וה'אני הנכלל באי"ן, שכל זה הוא רצון ובחירת השי"ת בעצמו, וכענין שכתוב (בישעיה מג, י) "אתם עדי נאום ה' ועבדי אשר בחרתי, למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא, לפני לא נוצר אֵל ואחרי לא יהיה", ואמר רבי אלעזר בזוהר קדושים (בדף פו ע"א) ש'עבדי אשר בחרתי' הם יעקב אבינו ודוד המלך, כי בדרך יעקב ודוד בחר השי"ת לגלות את הגילוי שלעתיד, שהוא גילוי עתיק ואריך בסוד 'יום אחד' כאמור.

ואמר שם רבי אלעזר עוד, ש'כי אני אני הוא' מרמז ליעקב ודוד ממש, ומשמעות הדבר, שכאשר נתרחקנו מהאמונה בהשי"ת אין לנו דבר אחר מלבד הצדיקים, וכאשר נכבד לדבריהם ונדבק בהם, הרי שנחשב לנו כמו שמכבדים אנו להשי"ת ממש, ובוזה יכולים אנו לזכות לכל המדרגות שזכו הצדיקים כאשר כבדו להשי"ת, שהוא נצנוץ מהגילוי דלעתיד לבוא, עד אשר נזכה לזה בגילוי השלם בגאולה השלימה.

וזהו שורש סוד עשירות דקדושה, וכמו שאמר שם רבי אלעזר בזוהר פקודי (בדף רגל ע"א) שלכן היה דוד המלך הולך כדרך הלבנה ממש, פעמים שהיה עושה עצמו כמסכן, ופעמים שהיה עושה עצמו כעשיר, כי תלוי הכל בסוד תיקון המלכות, ואמר שם רבי אלעזר עוד, שכך צריך כל אדם לעשות את עצמו נבזה בעיניו ולהשפיל את עצמו בכל דרגה, ולהיות כלי שמתפייס ומתרצה בו הקב"ה, ובוזה תשרה בו השכינה, וכענין שכתוב 'את דכא ושפל רוח'.

וענין הדבר הוא, שעושר בעולם הזה כראות עיני בני האדם תלוי הוא בשפע שיהיה לאדם, אם יש לו שפע תחת ידו הרי שנחשב כעשיר, ואם אין לו שפע הרי שנחשב כעני, אמנם דוד המלך מגלה שיכול האדם להיות עני בדרך העולם, ולהיות עשיר בעיני התורה, וכן יכול האדם להיות עשיר מופלג, ולהיות עני בעיני התורה ובעיני חכמים.

כי עושר בדרך התורה ועיני חכמים הוא שיהיה האדם כהאות ד', שאין לו מעצמו דבר. כי הנה תכלית כל האדם בזה העולם הוא לירא את השם הנכבד והנורא, וככל שילך וישג בדרכי היראה, ימצא שתמצית היראה היא שיהיה אין ואפס כלפי האור העליון הנשפע בו, ומפני זה ככל שישג יותר ויותר בדרכי היראה, הרי שהשיג את תכליתו בעולם, וכשם שבעיני העולם העיקר הוא לתפוס ביותר ויותר ממון וזהב וכסף, כך ויותר מכך כאשר איש האמת החפץ בתורת אמת ובדרך אמת הולך ומשיג שכל והתבוננות נוסף בדרכי היראה, הרי שנחשב אצלו מעט יראה שהשיג לירא את ה' באמת, יותר מכל דבר כסף וממון דעלמא. ולכך שורש העשירות הוא ביראה שהיא כנגד מידת 'פחד יצחק', שהיה משיג יצחק אבינו את העשירות ללא טלטול וטרחא כלל, אלא מתוך היראה לבדה, כמו שכתוב (בראשית כו, יב) "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'", ש'שערים' הם דרכי היראה, כמוכא בהקדמה לזוהר (בדף ז ע"ב) על הנאמר (בתהלים קיח, ט) "פתחו לי שערי צדק".

ובלבנה יש גילוי לזה בכל זמן ועת כפי ענין הגדלות והקטנות, שאין הכל תלוי אלא באור החמה המאיר בה, וכך מצד אחד צריך האדם לבוא לפני השי"ת כהאות ד' שאין לו מעצמו ולא כלום, ומאידך לגלות עזות דקדושה מצד ענין האדמוני שבדוד המלך, בכדי שיוכל להשיג את דרכי היראה, מתוך שיגלה את הדרך של ודוד ואת התפילות ודרך התחנן של דוד, שכל זה אינו יכול לגלות מבלי עזות דקדושה.

יא

ובעקבתא דמשיחא הכל הולכים וחותרים אחר הממון, ונעשה הדבר כשגעון לכל בני העולם, שכל מעמד האדם נבחן כפי שיעור ממונו. ובאמת ששורש הדבר הוא מפני שצריכים להעלות את היראה שהיא שורש הממון הנמשך ממידת 'אני' אל שורשה בכתר העליון הנקרא 'אין', ולכן דוד המלך שהוא סוף כל דרגין הוא גילוי נשמת מלך המשיח, וכלל סוד השפעת וברכת העשירות טמון הוא בהר ציון בקברי מלכי בית דוד שטמן זאת שלמה למלך המשיח, והוא הר של זהב. כי בכדי שנוכה לגאולה צריכים הכל לבוא למדרגת בעלי תפילה ולפרסם זאת בכל העולם כולו, שכל בשר ודם צריך שְׁרִים את עיניו אל השמים, ולידע שהוא כהאות ד' שאין לה מעצמה דבר, והוא עומד ותלוי בו יתברך שיאיר בו וישפיע בו כל שפע רוחני וגשמי.

וזהו סוד מה שנאמר במלכות שלמה (דברי הימים ב' ט, כ) "וכל כלי משקה המלך שלמה זהב, וכל כלי בית יער הלבנון זהב סגור, אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה", כי העיקר היה נחשב בעיניהם הוא הידיעה ממידת היראה שהיא כנגד שם אדנו"ת השורה בבית המקדש, שכל דבר שפע הוא עומד ותלוי כאור החמה בלבנה, וככל שידוע זאת יותר, כך חייו הם חיים טובים יותר, ונחשב כמו שהשיג את תכליתו בעולם יותר ויותר.

ותכלית הכל הוא לבוא מתוך דרך האמת שהשיג בתורת אמת, למדרגה זו שידע שכל דיבור ודיבור שמוציא בתפילתו מתוך מידת היראה שווה בעיניו כמו כל הון דעלמא, ויהיה כל דיבור בתפילתו כזהב סגור ומזוקק, וזהו ראשית והתחלת השגת מהות ענין עשירות דקדושה. וזהו סוד הכתוב

קחו חלק
במפעל
הקודש

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות
076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com
לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com